

دوهفته نامه الکترونیکی هدایت



www.hadinews.ir

کانال معیار در سروش @meyar.pb

معاونت سیاسی نمایندگی ولی فقیه در سازمان بسیج مستضعفین

نشریه هدایت / شماره ۴ / اول خرداد ۱۳۹۸

◀ دولت اختیار ندارد؟ یا اراده

سال ششم دولت اعتدال و دیدار سیاسیون با رئیس جمهور، حسن روحانی در جواب انتقاداتی که طیف‌های مختلف سیاسی از عملکرد دولت انجام می‌دهند می‌گوید: «مشکل اصلی این است که شما همه انتظارات را از دولت دارید ولی باید ببینید دولت چقدر اختیار دارد، دولت نه در سیاست خارجه اختیار دارد، نه می‌داند کجا باید مذاکره کند و مذاکره نکند، کجا ملاقات کند و کجا ملاقات نکند و نه اختیار فرهنگ و صدا و سیما در دست دولت است. همچنین مساجد و تربیون‌های نماز جمعه و مشکل فضای مجازی هم در اختیار دولت نیست لذا چیزی از دولت می‌خواهید که اختیاری ندارد و اختیارات باید با امکانات متناسب باشد» جملاتی حیرت‌انگیز که نه بر زبان واقعیت است، بلکه بر خلاف شعارها و اظهارات آقای روحانی است! حسن روحانی که امروز این سخنان را بر زبان آورده است در انتخابات سال ۹۶ با تجربه ۴ سال تکیه زدن بر کرسی ریاست جمهوری شعارهای فراوانی را داد و در جمع مردم با صدای رسا گفت: با پیروزی در انتخابات بسیاری از مشکلات را می‌شود حل کرد و بسیاری از موضوعات را به پیش برد!! بر فرض محال که سال ۹۲ آقای روحانی اطلاع دقیقی از اختیارات رئیس جمهور نداشتند، آیا بهتر نبود اگر واقعا ریاست جمهوری فاقد اختیارات بود، در پایان چهار سال اول، آقای روحانی از شرکت در انتخابات خودداری می‌کرد؟ تا امروز چنین سخنانی را بر زبان جاری نکند؟

و البته بالاتر از این دولت آقای روحانی، دولتی است که علاوه بر اختیارات گسترده رئیس جمهور در قانون اساسی از اختیارات ویژه‌ای و فرا قانونی نیز برخوردار است! چنانچه خود آقای روحانی اظهار داشتند که رهبر معظم انقلاب با تشکیل شورای اقتصادی سران قوا، فرماندهی جنگ اقتصادی را به رئیس جمهور واگذار کردند! موضوعی «علی صوفی» وزیر تعاون دولت اصلاحات نیز با اشاره به اختیارات گسترده روحانی می‌نویسد: «اختیارات آقای روحانی هم با توجه به رویکردی که مقام معظم رهبری داشتند و دارند و معتقدند که دولت را باید تقویت کنیم و بارها هم از دولت در برابر مخالفان حمایت کردند و شورای هماهنگی اقتصادی با حضور سران سه قوه تشکیل شده است و ریاست آن بر عهده آقای روحانی است، شرایط بسیار خوبی دارند که بتوانند مشکلات کشور را رفع کنند. واقعیت این است که این هماهنگی‌ها تقریباً کم نظیر است و ما تا امروز در این سطح میان سران قوا و رهبری و رئیس جمهور کمتر شاهد چنین همراهی و هماهنگی بودیم. لذا عدم استفاده از این موقعیت تا حدود زیادی به شخص آقای روحانی برمیگردد که چرا تا امروز از این ظرفیت و هماهنگی استفاده نکرده است» با این تفاسیر به نظر می‌رسد بیشتر از آنکه مشکل دولت، مشکلا حدود اختیارات باشد، مشکل فقدان اراده عزم برای حل مشکلات است.

◀ نگاه غلط

«مذاکره سم است»، «هیچ ایرانی غیرتمند و باشعوری درباره‌ی نقاط قوت خود معامله نمی‌کند» این جملات طلایی و کلیدی رهبر معظم انقلاب در دیدار کارگزاران کشور است، جملاتی که می‌توان ایجاد کننده یک سوال بزرگ در فضای سیاسی و رسانه‌ای باشد! و آن اینکه، چرا با وجود چنین مسئله واضحی که رهبر معظم انقلاب نیز بارها بر آن تاکید کردند همچنان برخی از جریان‌ها و رسانه‌ها به دنبال مذاکره با آمریکا هستند، تا آنجا که روزنامه اعتماد، متعلق به یکی از نمایندگان اصلاح طلب مجلس می‌نویسد: «مذاکره و یا گفت و گویی چه در سطح وزرای خارجه و چه در سطح پایین‌تر (کارشناسان) میان ایران و آمریکا برقرار شود، آنگاه می‌توان امیدوار بود که پایان دوئل شکل گرفته میان ایران و آمریکا به جای جنگ، بازگشت به دیپلماسی باشد. وضعیتی که تحت شرایط جدید میان ایران و آمریکا (دوطرفه شدن تهدیدات و افزایش کنترل شده سطح آن) نه تنها به عقب‌نشینی و کاسته شدن از اعتبار ایران تفسیر نخواهد شد، بلکه می‌تواند با ایجاد اعتبار، ایران را با اطمینان خاطر بیشتری وارد مسیر دیپلماسی کند» یا «عبدالله ناصری» از چهره های اصلاح طلب در روزنامه آفتاب یزد سفارش می‌کند که درباره روح برجام با آمریکایی‌ها مذاکره کنیم! در خوش بینانه ترین حالت می‌توان علت این اصرار مداوم و این عبارات که ده‌ها نمونه دیگر از آن را می‌تواند به دو نمونه فوق اضافه کرد! عدم باور به نیروی درون‌زای کشور است، گویا متاسفانه برخی همچنان بر این باور هستند که ایران نمی‌تواند پیش برود، نمی‌تواند از مشکلات عبور کند، نمی‌تواند به قله های دانش و پیشرفت دست یابد مگر اینکه غربی‌ها گوشه چشمی به ما داشته باشند! بدون آنکه روابط حسنه با آمریکایی‌ها برقرار شود! این همان تفکر و نگاه غلطی است که کشور را سال‌ها معطل برجام کرد و امروز هم از مذاکره مجدد و دیدن دم اروپایی‌ها با پیوستن به FATF و ... اصرار دارد! آیا شرایط کنون! سرنوشت برجام و افزایش خصومت غرب با جمهوری اسلامی ایران نمی‌خواهد رویکرد این جریان و این چهره‌ها را اصلاح کند؟

◀ یک توطئه و دو نکته

جمعیت چند ده نفر دانشجوی در اعتراض به قانون حجاب و قوانین پوشش در دانشگاه تهران! اتفاقی هفته گذشته به صورت گسترده در شبکه های اجتماعی منتشر شد! اگرچه این تجمع با حضور اکثریت دانشجویان به پایان رسید ولی در این میان دو نکته بسیار حائز اهمیت می‌نماید، اول خشونت و رفتارهای رادیکال حاضران در این تجمع غیر قانونی که به ضرب و شتم چند دانشجو و حمله به دختران محجبه در دانشگاه تهران بود که این خود می‌تواند یک نشانه بسیار مهم باشد که عبارت است از تلاش برای ایجاد درگیری و خشونت! این افراد تلاش کردند با سر دادن برخی شعارها و برخوردهای فیزیکی، فضا را از حالت عادی خارج کرده و در واقع کلید درگیری‌های بزرگتر و بیشتر را فراهم کند و حتی به بیرون از محیط دانشگاه و خیابان شهر کشیده شود، تقریباً می‌توان گفت این مدلی بود در سال ۹۶ و در درگیری‌های سال دی ماه آن سال هم، تحت عنوان دختران انقلاب به اجرا در آمده بود و تلاش شده بود از موضوع حجاب به عنوان یک جرقه برای درگیری‌های خیابانی بهره‌برداری کند! که البته این بار با هوشیاری دانشجویان تیرشان به سنگ خورد. اما به این معنا نیست که با شکست این پرونده تلاش برای شروع درگیری و آشوب اغتشاش به بهانه‌ای از این دست از دستور کار دشمنان ملت ایران خارج شده است، و لازم است دستگاه مسئول و همچنین آحاد مردم نسبت به هرگونه تحرک که حکایت از شیطنتهایی از این دست دارد حساس باشند. نکته و البته مهم‌تر اینکه مسئله حجاب، چه از لحاظ اطلاعاتی و امنیتی به معنای برخورد با حرمت‌شکنی‌های سازمان یافته و چه از بعد فرهنگ‌سازی و بسط این فریضه الهی در جامعه به خصوص نسل‌های جدید نیازمند فعالیت بیشتر و مجدانه است و غفلت از این امر می‌تواند آسیب‌هایی فراوانی را برای کشور به همراه داشته باشد.

به نام حضرت دوست

آثار تحلیل غیرواقعی دشمن خواسته در اقتصاد ایراندکتر ابوذر یاسری^۱**اشاره:**

دو گونه تحلیل در فضای سیاسی نظام جمهوری اسلامی ایران به افکار عمومی ارائه می شود؛ نخست، تحلیل واقع-نگرانه و تأمین کننده منافع ملی و دیگری واقع پندار، غیر واقعی و در یک عبارت «تحلیل دشمن خواسته».^۲ در یادداشت های قبل اصول و قواعد ارائه تحلیل واقعی مبتنی بر بیانیه گام دوم ارائه گردید و در این قسمت به بررسی مدّعی تحلیل غیر واقع نگر که بیانیه گام دوم آن را «تحلیل سراپاغلط» می خواند می پردازیم.

در دولت های مختلف جمهوری اسلامی ایران، دو راهبرد در عرصه سیاست خارجی برای تأمین منافع ملی مطرح بوده است. ۱. راهبرد مقاومت در برابر نظام سلطه ۲. راهبرد تعامل و سازش تحت عنوان تنش زدایی رهبر انقلاب این دو راهبرد را این گونه توضیح می دهند:

«در نگاه کلان به اقتصاد کشورمان دو جور نگاه [راهبرد] وجود دارد. ... یک نگاه می گوید که ما پیشرفت اقتصاد را باید از ظرفیّت های درون کشور و درون مردم تأمین بکنیم. ظرفیّت های بسیار زیادی در کشور وجود دارد که از این ظرفیّت ها یا استفاده نشده است یا درست استفاده نشده است؛ از این ظرفیّت ها استفاده کنیم؛ [یعنی] اقتصاد درون را؛ ... نگاه دوم به اقتصاد کشور نگاه به پیشرفت اقتصاد با استفاده از کمک بیرون از مرزها است؛ می گوید سیاست خارجی مان را تغییر بدهیم تا اقتصاد ما درست بشود، با فلان مستکبر کنار بیاوریم تا اقتصاد رونق پیدا کند، تحمیل قدرت های مستکبر را در بخش های گوناگون و مسائل گوناگون بپذیریم تا اقتصادمان رونق پیدا کند؛ این هم نگاه دوم است.»^۳

پرسش آن است که کدام یک از این دو راهبرد توانسته است منافع ملی ج.ا.ایران را بیشتر تأمین کنند؟ در این یادداشت کوتاه به دنبال یافتن پاسخ این پرسش از منظر اقتصادی هستیم.

➤ شاخص های پیشرفت اقتصادی در دو راهبرد

در بین شاخصه های مختلفی که می توان آنها را در ایجاد پیشرفت اقتصادی مورد بررسی قرار داد، ۶ عامل نقش مؤثرتری را در این زمینه دارند:

۱. دانش و فناوری، ۲. نیروی انسانی متخصص، ۳. مواد اولیه، ۴. انرژی، ۵. بازار مصرف، ۶. سرمایه پولی. راهبرد مقاومت، پیشرفت اقتصادی را منوط به بهره برداری از همه ۶ عامل فوق می داند. تبیین این اندیشه نیز از سوی کارشناسان انقلابی و رهبران انقلاب بیان می شود.

در حالیکه مهم ترین عوامل پیشرفت در راهبرد تعامل (سازش)؛ ۱. جذب سرمایه گذاری خارجی، ۲. تمرکز بر واردات کالای خارجی و ۳. خام فروشی مواد اولیه و انرژی، به ویژه محصول راهبردی نفت است. به همین دلیل در این نگرش تغییر سیاست خارجی مستقل ج.ا.ایران در قبال نظام سلطه و آمریکا دنبال می شود.

رهبر انقلاب به وجود این طرز فکر در برخی از مسئولین و کارشناسان دولت ها اشاره می کنند:

«اینکه اقتصاد ما، متکی به نفت است، این یکی از بزرگ ترین مشکلات کشور ما است. باید کاری کنیم، تلاشی بکنیم که نفت را مستقل از اقتصاد کشور بکنیم؛ اختیار ما دست نفت نباشد، اختیار نفت دست ما باشد. اگر دست نفت شد - [چون] قیمت نفت را قدرت های دیگرند که معین می کنند، گاهی تحریم می کنند.»^۴ «بله، تحریم ها بی اثر نبود؛

^۱ مدرس دانشگاه امام حسین (ع)، تحلیلگر مسائل انقلاب اسلامی

^۲ ۱۳۹۵/۰۱/۰۱

^۳ ۱۳۹۴/۰۱/۰۱

^۴ ۱۳۹۶/۰۱/۰۱

میخواهند خوشحالی کنند، بکنند. تحریمها بالاخره اثر گذاشت؛ این هم یک اشکال اساسی در خود ما است. اقتصاد ما دچار این اشکال است که وابسته به نفت است. ما باید اقتصاد خودمان را از نفت جدا کنیم؛ دولت‌های ما در برنامه‌های اساسی خودشان این را بگنجانند. من ۱۷، ۱۸ سال قبل به دولتی که در آن زمان سر کار بود و به مسئولان گفتم کاری کنید که ما هر وقت اراده کردیم، بتوانیم در چاههای نفت را ببندیم. آقایان به قول خودشان "تکنوکرات" لبخند انکار زدند که مگر می‌شود؟! بله، می‌شود؛ باید دنبال کرد، باید اقدام کرد، باید برنامه‌ریزی کرد. وقتی برنامه‌ی اقتصادی یک کشور به یک نقطه‌ی خاص متصل و وابسته باشد، دشمنان روی آن نقطه‌ی خاص تمرکز پیدا می‌کنند.^۵ ... یکی از موانعی که موجب شده ما از این ظرفیت‌ها [ای فراوان داخل کشور] استفاده نکنیم، اعتماد کردن به نسخه بیگانگان بوده. ... بعضی از مسئولین ما در گوشه‌وکنار کشور به نسخه بیگانگان اعتماد بیشتری دارند تا به نسخه داخلی! ... در طول سال‌های گذشته، در دولت‌های مختلف، چندبار می‌خواستند از بانک جهانی یا صندوق بین‌المللی پول، وام بگیرند، بنده نگذاشتم؛ جلوی را گرفتم؛ مقدمات را فراهم کرده بودند که این کار را انجام بدهند. اینکه ما از بیگانه طلب بکنیم و متعهد در مقابل بیگانه بشویم.^۶

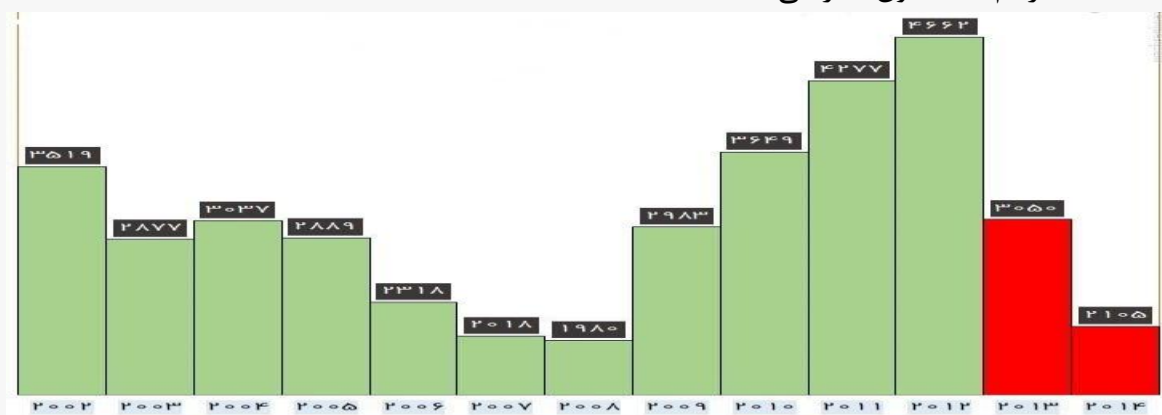
معتقدان به راهبرد سازش در زمان دولت اعتدال نیز معتقدند: اقتصاد ایران دارای ظرفیت‌های فراوان است که استفاده از این ظرفیت‌ها، فقط با توافق هسته‌ای امکان‌پذیر نیست بلکه مسائل دیگری نیز با آمریکا وجود دارد که ملت ایران و مسئولان کشور باید در مورد آنها تصمیم بگیرند و اقدام کنند. این جریان فکری و سیاسی گفت‌وگو و همکاری با آمریکا درباره مسائل منطقه غرب آسیا و گفت‌وگو درباره اختلافات تهران و واشنگتن بر مبنای کوتاه آمدن ایران از اصول و خطوط قرمز خود را از جمله مواردی می‌دانند که این دیدگاه خاص بعد از توافق هسته‌ای به دنبال آن است.^۷

➤ آثار اقتصادی راهبرد تعامل

با توجه به شعار معتقدان به راهبرد سازش مبنی بر جذب سرمایه گذاری خارجی و افزایش خام فروشی نفت در ادامه آثار اقتصادی راهبرد سازش را بر این دو عامل بررسی می‌کنیم.

۱. تأثیر راهبرد تعامل بر میزان سرمایه گذاری خارجی

سازمان آنکتاد (کنفرانس تجارت و توسعه ملل متحد) گزارش‌های سالیانه میزان سرمایه گذاری خارجی در کشورهای مختلف جهان را منتشر می‌کند. آمار این نهاد بین‌المللی نشان می‌دهد که بالاترین پیشرفت در جذب سرمایه گذاری خارجی در طول سال‌های حکمرانی نظام ج.ا.ایران همزمان با دولتی بوده که راهبرد مقاومت را اتخاذ نموده است. این گزارش در نمودار زیر قابل مشاهده و استناد است. ارقام به میلیون دلار می‌باشد.



بالاترین میزان سرمایه‌گذاری خارجی در ایران در سال ۲۰۱۱ و ۲۰۱۲ همزمان با دولت دهم و معادل ۴/۶۶ میلیارد دلار بوده است. این در حالی است که در دولت‌هایی که راهبرد تعامل و حتی مذاکره با آمریکا را اتخاذ نمودند این مقدار به حدود نصف

^۵ ۱۳۹۲/۰۱/۰۱

^۶ ۱۳۹۶/۰۱/۰۱

^۷ ر.ک: بیانات رهبری ۱۳۹۵/۰۱/۰۱

نیز کاهش یافته است. بر اساس گزارش آنکتاب، سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی جذب شده توسط ایران در سال ۲۰۱۵م. معادل ۲/۶ درصد نسبت به سال پیش از آن کاهش یافت. بنابراین راهبرد تعامل به هیچ وجه نسبت مستقیمی با جذب سرمایه‌گذاری خارجی ندارد.

درباره شاخص جذب سرمایه خارجی باید به دو نکته بسیار مهم توجه شود:

۱-۱. حجم سرمایه‌گذاری خارجی (حدود ۳ میلیارد دلار در سال) بسیار اندک و غیر قابل تأثیر بر اقتصاد بزرگ ایران به عنوان هجدهمین اقتصاد جهان بوده^۸ و تنها معادل یک تا ۲ درصد از بودجه سالانه کشور و یا حجم ذخایر طلا و ارز کشور است. به ادعان مسئولان کشور حتی معاهده تعامل گرایانه برجام نیز نتوانست عزم بیش از ۳۰۰ هیئت پر هزینه اروپایی بازدیدکننده از ایران را برای سرمایه‌گذاری مؤثر در صنایع تولیدی ایران جزم کند.

۱-۱. اساساً معضل اقتصاد ایران فقدان سرمایه نیست. زیرا دولت‌ها از جمله دولت کنونی با بحران رشد خارج از کنترل میزان نقدینگی (سرمایه) مواجه اند. معضل اصلی وجود موانع جدی بر سر راه تولید و سوددهی سرمایه‌گذاری است. در شرایط ضرردهی که خود ایرانی‌ها حجم بالای سرمایه خود را وارد عرصه‌های تولید نمی‌کنند قطعاً سرمایه‌گذاران خارجی این کار را انجام نخواهند داد.

۲. تأثیر راهبرد تعامل بر قیمت نفت

درباره تأثیر راهبرد تعامل بر قیمت نفت نیز کافی است به نمودار زیر که نشان دهنده افت و خیز قیمت نفت در دولت‌های مختلف ج.ا.ایران است، نگاهی بیندازیم.



اگر چه عوامل متعددی را می‌توان در تأثیرگذاری بر تغییرات قیمت نفت برشمرد لکن در مجموع و با لحاظ مجموع این عوامل، نمودار فوق نشان می‌دهد که بالاترین قیمت نفت در تاریخ ج.ا.ایران یعنی حدود ۱۲۰ تا ۱۵۰ دلار در هر بشکه متعلق به دولتی است که راهبرد مقاومت در برابر باج‌خواهی نظام سلطه را در شرایط تحریم اقتصادی اتخاذ نمود. این قیمت در زمان کاهش به کمتر از ۴۰ تا ۵۰ دلار در هر بشکه نیز رسیده است. روشن است راهبرد تعامل و تنش زدایی نسبت مستقیمی با افزایش قیمت نفت نیز ندارد. چنانچه میزان صادرات روزانه نفت را حداقل ۲ میلیون بشکه در نظر بگیریم خسارت پولی میزان کاهش قیمت نفت در یک سال به رقمی حدود ۶۰ میلیارد دلار می‌رسد. رقم این خسارت بزرگ اقتصادی در طول ۸ سال به رقم قابل توجه ۴۸۰ میلیارد دلار بالغ می‌شود و این خسارت ۱۲ برابر حداکثر میزان سرمایه‌گذاری خارجی در بهترین فرض (ناممکن) یعنی حدود ۴۰ میلیارد دلار در این ۸ سال است. این محاسبه بدین منظور دارای اهمیت است که تصویر ذهنی غیر واقعی و تحلیل‌های خیالی و البته بسیار خسارت‌بار از آثار تعامل با غرب و آمریکا فرو ریزد.

^۸ مطابق گزارش دو نهاد پولی بین‌المللی بانک جهانی و صندوق بین‌المللی پول، میزان تولید ناخالص ملی ایران رتبه ۱۸ از بین ۱۸۳ کشور جهان و نیز میزان ذخایر ارز و طلای ایران رتبه نوزدهم و بالاتر از کشور ایالات متحده آمریکاست.

خطرناک بودن تحلیل دشمن خواسته

رهبر انقلاب در خطرناک بودن این تحلیل غیر واقعی سراپا غلط معتقدند:

«عیب واقعی این است که جوان کشور تصور کند که راه حلی وجود ندارد جز پناه بردن به دشمن. بعضی سعی می کنند این را به جوانان ما القا کنند. دشمن می خواهد که جوان ما را به این نتیجه برساند که راه حلی وجود ندارد جز تسلیم شدن و پنا بردن به آمریکا ... من صریحاً اعلام می کنم کسانی که در داخل کشور این فکر را که مطلوب و محبوب دشمنان است ترویج می کنند، خیانت می کنند و این خیانت به کشور است. این که بر طبق میل دشمن، ما ترویج کنیم که راهی جز پناه بردن به دشمن نداریم، بزرگترین خیانت در حق این ملت است. من به حول و قوه الهی تا جان و توان دارم، نخواهم گذاشت این اتفاق در کشور بیفتد ... آن روشنفکر راحت طلب و ریاکار و منافق که اساس دشمنی آمریکا را انکار می کند و نمی فهمد و نسخه تسلیم در مقابل آمریکا برای ملت و دولت می نویسد، اگر عامل دشمن نباشد، حداقل مرد میدان پیشرفت کشور نیست.»^۹ «فکر غلط و خطائی که این هم باز دارد به نحوی از سوی آمریکایی ها تزریق می شود و کسانی هم در داخل آن را ترویج می کنند و از اولی خطرناک تر است، این است که اگر ما با آمریکا سازش کنیم، مشکلات کشورمان حل خواهد شد. [این] از آن اشتباهات عجیب و غریب و بسیار خطرناک [است]. [میگویند] اگر ما با آمریکا سازش کردیم، مشکلات کشور حل میشود. خب، حالا ۱۰ تا دلیل می شود شمرد برای اینکه این حرف غلط است، این حرف دروغ است، این حرف فریب است. سازش با آمریکا مشکلات کشور را به هیچ وجه حل نمی کند؛ نه مشکلات اقتصادی را، نه مشکلات سیاسی را، نه مشکلات امنیتی را، نه مشکلات اخلاقی را، بلکه بدتر خواهد کرد. ده پانزده دلیل وجود دارد و میشود شمرد و ردیف کرد برای این قضیه؛ آخری اش همین قضیه برجام است.»^{۱۰}

لازم به ذکر است خسارات سیاسی راهبرد تعامل نیز در جای خود قابل تحلیل است.